

نورەدین وەيسى

nuradinwaisi@rudaw.net

كوردستان و ئىسپانيا

لە فرېگەي دەسلەزفول لە ئەماندا لە كافيەك چاوەرێ هانتى هاوكارىكم دەكرد. لە پرگوتىم لە دوو كوردبوو قەسەيان دەكرد كە لە كوردستان گەراپوونە، تۆزىك گوتم بۇ قولاخ كرىن حەزم كرد بزانم باسى چى دەكن. لە دىالكتەكانياناىسە دياربوو بەكتىسان هەولتري بوو ئەوتىرشيان گەرميانى.

هەولتريپەكە كە ماوەى چەند سالىك بوو نەگەراپوونە بە سەر سوومەناوە باسى گۆرانكارى خىزلكانى شارەكەى دەكردو پىنپاوبو هەولتري لەو چەند سالەى نوويادا ژۆر گۆرەو پىشكەوتوبو تەنانەت كە گىشتوتە ئاستى پىتەختە پىشكەوتوبوكانى دنيا!

گەرميانپەكە كە ئەويش بەهەمان شىۆه ماوەپەكى ژۆر بوو كوردستانى نەديبوو، ئەگەرچى دناسى بەو دادەنا كە هەولتري كوردستان "هەندىك" گۆرانكارى پىشكەوتنى بەخۆپەو نەبوو، بەلام دەيگوت هەشتا ژۆریشى ماوە بە شارىكى پىشكەوتو ناو بېرى.

كوردى گەرميانى بە هەلچوونەو دەيگوت ئەگەر بەروردى بودجى سالانەى حكومەتى هەرمى كوردستان بكين لەگەڵ ئەو پرۆژەو گۆرانكارىيانەى لە كوردستان كرۆن ئەو دەتوانين بلىين هېچ نەكرارو. ئەو نازانم بۇچى نموونەى بە لاتىكى وەكو ئىسپانيا هەتايەو وگوتى بووچى ئىسپانياش وەك كوردستان سالانە 8 مليارو بە هەلچوونەى كە دەگوت "بۇ برانە چىيان لە لاتەكەيان كروو".

هەولتريپەكە هەرچەندە كەنگەشەى ئەو دەكرد چۆن دەكرد كوردستان كە ئىسپانيا بەپەك باروردە بكرىن، ئەلام بۇ من وەك گوتمىزىكى ئەو گەفتوگويە باروسفەكانى بەهين نەبوون. بەروردەكردنى كوردستان وئىسپانيا بەلاى مەنەو ژۆر جىتى سەرنەو بوو تەبايەتيش لە وەكپەكى بودجى سالانەى، چونكە پىتم سەريبوو ئىسپانياپەك كە ژمارەى دانىشتوانى نىزىكى 41 مليون دەپىت كەچى بودجى هەرمىكى 4 مليون هەپىت.

ژۆرى دواتر لە ئىنتەرنەت بەنەواى زانباريدا گەرام لەسەر بودجى سالانەى ئىسپانيا دەكرەت بودجەكە نىزىكى 80 مليار دەپىت نەك هەشت، تۆن لەرەگەپت كۆرە هەر بە ئازرووى خىي ژمارە كەم وزياد دەكات، بەلام بەرستى هېچ رەوايش نەبوو كە ئىسپانياپەك تازە خەرىكە پىتەخت و شىك وەك دەلێن دواى پىتەخت نۆن ناوان بە ئىسپانياپەك بارورد بكرىن كە سەدان سالە دەهەلە.

ئاسايە بلىين كە لەعاتەى لەو چەند سالانەى دواى لە دەست حكومەتى كوردستان بوو پرۆژەو پىشكەوتنى ژۆر هەوى ئىستا زياترى پىتەهەك، ئەو رووبەو هەموو كوردىك لەقى رەخنەگرىتى لە دەسلەتەى مە، بەلام هەق رەخنەو بەروردەكەيش نىزىكەيان تىپچىن. من بەغدا و ئىسرائەلەى نىكەى حكومەتى عىزاقسەم نەديبوون، بەلام وەك هەندىك كە پىيانگوتوبو هېچ بەروردىك لە نۆن جادەوبان و خەزمەتگوزارىيانەى كوردستان و عىزاقدا نائىز، لەكاتىدا بودجى 5 سالى رابردووى عىزاق لە 50 مليار كەمتر نەبوو.

ئاشناسين و دەنگسى پىن بسەن، چۆن دەوتان كارىگەرى لەسەر خەلكى نىبارى خۆيان دابىن بە دەهەول و ژورنا و هەژون لىدان و فېكە فېك. ئەگەر خەلك بەهۆى دەهەول و ژورنەساي هونەرمەندە مىلليەكانەو برۆنە دەنگان يان بە قىزە قىزى ئەوانەى كە تا نووتىن فوويان بە كەرەدان لىستى 730 دەكرد و كوردان بۇ دەنگدان بۇ دەستورى عىزاقى و بەرلامانى عىزاقى و بىياتانەووى عىزاقى عروبه هاندە و تىستايش حەبان نەپت دەپانەوت دەورى زەهەشتى كال بىيەن و خۆيان لىن كىرويون بە كارتىك، مەگەر هەر ئەوانەى نووون پىشكەركەى خۆيان هاندە بۇ كوشن و گرتنى پىشكەركەى لايەنى بەرانبەر. ئىمە ئەگەر مىللەتەى پىن بە هەموو نووایەك بلىين نامىن، ئەو دەپىتە چاوەرێ خۆين رشتن لە هەلئوردەيان بكرىت! كەتايە بەرۆزىتە تا كار لە كار نەتزارو، مەسلىن خۆينى مىلتى خەلك برۆزىت، دەستى لىستى ئەم هەم بە كوردستان خۆينى مندالى كوردى پىتە نەپت، ئىستا كە كورد ئەك لە خۆپەو، بەلكو لە بەعسىيەكەيش خۆش بوو، كەمىك شەرم بئانگرىن و شارستانەيانەى كەوتە مللمانى پىشكەركەى نەبوو.

kawe35@hotmail.com

شەوانى سلیمانی ماھى

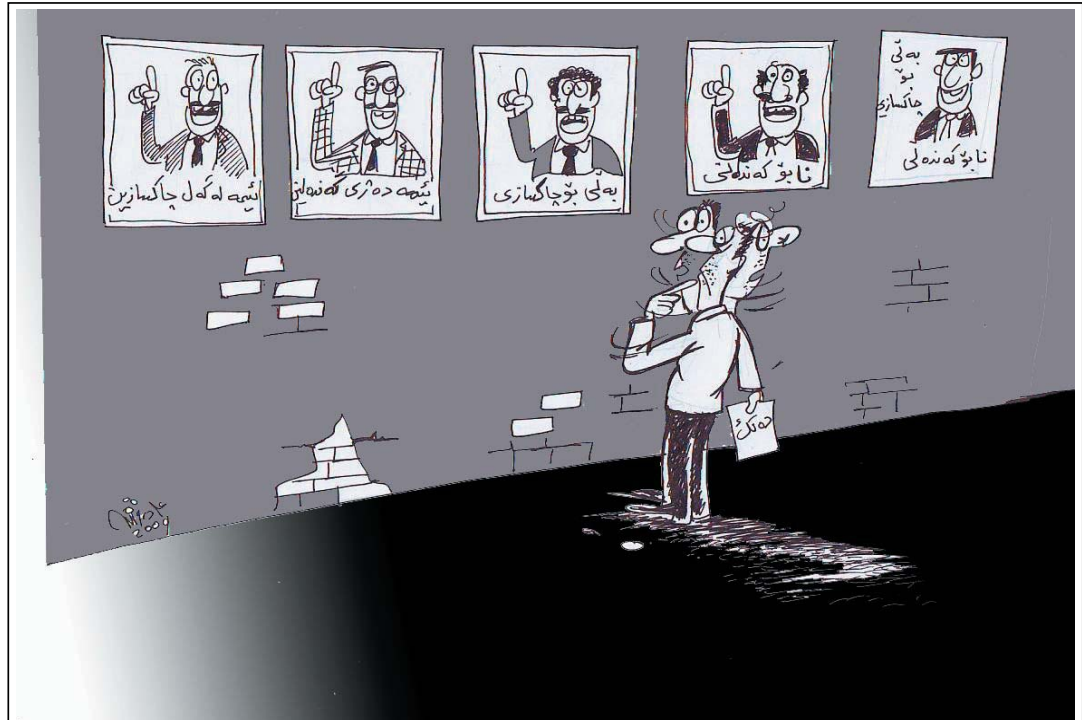
مە ترسین

پەكێك لە دەستكەوتە گرنگەكانى راپەرس و رووخانى زىمى سەدەم حەسین، ئەو تارانپەكە كە شەوان بەل بەسەر شەران و بەرگ و شەقامەكاندا رادەكەشێت، مۆزەكانى ئەم وڵاتە بە تارانى لەم بەرعى شەوانە بۆ ئىوپیەى شەران و كەمى خۆيان نىن و دەج، ئەگەر ئەم لەگەڵ سالانەى هەشتاكاندا بەرورد بكرىن، بەكو مەسەوێ نۆن ئاسمان و زەوى وایە. بىگونام مۆزەكان هەميشە بەدەوى شتى باشتەر و باشترىندا بەرورد بكرىن، ئەو خەمسەلتە خەمسەلتە جەلانەكسى مۆز، تا ئەوكەيانى هەموو مۆزەكانى پىتەخت بەرورد بكرىن. مەسەوێ بەگەشەى هەلبازرەن لە كوردستان دەستى پىكروبوو، سلیمانى بەكەمین پارێزگا و شارە لە باشورى كوردستان كە بووتە چىگەى مللان و شەرە پۆزى توندى لىستەكان، بەتايەتى لىستى گۆران كە نووشیروان سەفەسقا سەركردایەتى دەكات بەبانگەشەى كوردان دەكات. هەرچەندە ژۆرەسى و لاتانى نىدا، پاتەخت

كاوه نەمین

kawe35@hotmail.com

هەمىكە كاكەويس

kakaways@hotmail.com

دەستور و خۆزگە خواستەكانى كورد

هەندىك لە عەرەبە شۆزفۆنىيانەكان بەو نارهەتن بەرلامانى كوردستان رەشنووسى دەستورى هەرمى كوردستان دەكرود و دەپختە دەنگانەو. بەرەى توركانىش، وەك چۆن خەزان لە هەم دەستكەوتىك نىپە خىزى كوردى تىدا هەبى، خەزان لەو دەستوروش نىپە. هەندىك لە نووسەران و سىياسەتمەدارانى كوردى دەروەوى بانەسى خىزەكانىش، لە وڵاتەكەى خۆماندا، ئەو دەستورىيان پىن خۆش نىپە. بەلام هەر پەك لەسەو كەس و لاىەنەكەى خۆى هەبە و هۆيەكانىش تا ئاستى پىچوانەكرىن جيازيانەى هەبە و دز يە پەك. كە من پىتم چاگ نەبى ئىستا ئەو دەستورە بخرىتە دەنگانەو، زۆلمىكى گۆرە و هەلەپەكى گۆرەم نەن و ئەو عەرەبە شۆزفۆنىيە بخرىتە سەنگەرىكەو گراپە پىكەو سەنگەرمان لە حكومەتى هەرمى كوردستان و بەرلامانەكەى كروو. ئەو شۆزفۆنىيە، چۆن

هەبەم ئەبەدووللا - هۆلەندا

هەمنا عبدالله@hotmail.com

ئىمە بە تەنەشت يەكەو

دەزىن نەك پىكەو

لە كۆرپىكە لەگەڵ قوتابىيانى كۆلێزى ژۆتەمانى زانكۆ مەسەتەرەم، فرىس بۆلكستانى و نەزىر بەرگى پىشوووى هۆلەندا و كۆتە كومىسارى بەكتى ئەروپا و باركى فېكرى لېرەلە هۆلەندىيان ژۆر هەراسان بوو كە ئەز بەرۆپەبەرى بەرلامەى كۆرەكە بووم. كاتىكەيش بەرلامەكە تەوار بوو، بۆلكستانى تەقەى لەگەڵ هاوكارنى كەيدا كورد، لى دەستى بۆ لى من دەزىت. ئەكرد. كۆرەكە كە ژۆرتەر لە پىشكەوتنى پىشوار و بەلاما بوو تايەتە بوو بە پىرسى كۆرەپەى و پىگانەكان لە وڵاتنى ژۆرتارى ئىسرائىل. بۆلكستانى كە بە قەلى خۆى لە سالانى ئەوتەكاندا بەكەمىن كەس بسووه زەنگى مەترسى خۆنەگۆرچاندىن كۆرچەرانى لەگەڵ بەسا و نەرىتە ئىروپىيەكاندا لىتارو، لەو كۆرەشیدا بىسان جەختىكردەو كە لەبەر ئەووى خالى باوەش بۇ پىكەو ژيان نىپە زەحمەتە هۆلەندىيە رەسەنەكان (ئاژۆخۆن) لەگەڵ ئارەسەنەكان (ئاژۆخۆن) بزانن بى كىشە لەچارچۆوى جفاكەكا پىكەو بۆن. كاتىكەيش من كۆرەلىك خالى

هەبەم ئەبەدووللا - هۆلەندا

هەمنا عبدالله@hotmail.com

ئەنجامدا و كۆرەلىك كوردى بىتواناوان كوش و دەستورىكى و نىپە بەرگىريان لىكا و بلىن. ئەو پەك تارانى لەو بابەتە لە كەركوك ئەنجامبەرى، نابى پەك تاگە عارەبى تەرىب لەو شارەدا بەپىن و مادەى 140 پىش سەريان بخوا! لە برى ئەو، نوو هەندەى كوردى ئارەبى كەركوك پارەيان پىتەدرى ئاشۆر! دەستورى و نىپە و بەپىچوانەو ياساىدى ئىنووساوش نىپە رى بە خەلكى كەركوك بە بەرگىرەى خۆيان بكن، بۆسە وەك قەتلىك گەرميان روووه خۆر كەمكۆن و دادەنیش، تا بە دابووه دەن!

ئەزبەو بە دەبىن رەختە و نارهەبووسى ناخەزان و نەسۆزان لە پەكتر جاك بگىرتەو و لە هەرىچەپەك ناخەز دەپلە بەگومار يان و بەر ودى بىر لە هەرىچەپەك بەگەنەو كە خۆمان لە ناو مالى خۆمانەو دەلێين. با لە كەسەكەى وەك من بەگىرتىن كە لە بورى ياسادا پىسۆزى نىپە، بەلام كەسەكەى وەك. د. نوورى تالەبەنى دەنگ بۆ دەستور نەما چ دەگەپت؟ ئەوتىكە سەرازا لە بورى ياسادا، دەنگ بۆ نىپەراندى ئەو دەستورە نەدا، مەنگى بوو ژۆتەمانى يا هەزارى مالى خۆم چۆن لە نىپەراندى ئەو دەستورە نىگەرمان نەب!

دەبوو بەرگە بە برگە و خال بە خالى پۆزەى دەستورى هەرمى كوردستان لە دەگا رانگەندانەكانەو، چ لە رووى زمانەوانىيەكە كە وىزانە، چ لە رووى ياساىيەو و چ لە برورددا لەگەڵ باروونى كوردستان و دەستورى بەغدا تاروتىن بگىر و ئەمەتقىبان لە سەر بكرىن. ئەو وىزانەو ئاتوبو، دەپتە كارى نىپەراندى ئەو وىزانە ترس دەخاتە دلى هەر كەسەكەى كوردستانەو كە خەمى نەتەهەكەى نىفشانەكەى پى.

نموونەى كە نىپەراندى و دەمەتقىر نەكرىن بەرلامەى خۆيندى قوتابىيانەكان. هەم كەسوید لە قوتابىيانەكانى وڵاتىكى پىشكەوتوبو وەك سوید لە قوتابىيانەكانى كوردستاندا پەروو بكرىن، بەلام باسى ئەو لە ئاراندا نىپە ئەوانە بە شۆپە خۆيان نەگونجىن كە ئىمە ئەمەوانەت پۆبوسە نىزۆرت بكرىتە. بىزان نەچىت ئەو قسانە هى سەرزۆكى پارتىكە لە هەلبازرەكانى ئەم دوابىيانە پەرلامەنى ئىروپادا وەكو نووم پارتى گەورەى هۆلەندا ئەنجامى مەنساو ئەو موسلمانانەيش كە ئەو باسبان دەكات هاوولتتى ئاسايى نوووپى!

حاشا ئەو ناكىزى كە بەشەكەى مەزنى هاوولتتە تازە ئىروپىيەكان، بە تايەتیش موسلمانەكان، كەمترەخەبوون لەخۆگونجاندن لە جفاكى ئىروپىدا. هەر لە تەبەلىپەو بەرگە لە فېزبۆونى زمانى وڵاتەكانى كە تىپدا دەزىن، تا دەگاتە مەنتە خۆرى و كازە بكرىن و باوەرەو بۆ بەكارهاتىننى نوووپى ئەو لىجانى گەنژوگە

ژيانى ژۆتەدا ئەو خالە ئاززانە كە پىكەى زانى جفاكى ئىروپىدا لاراكىروو. بەلام هاوكات ئەو ئىروپىيەكانش كە باش نىزىكى سەد سال ئەم نامانى سىستى كۆپەدارى هەتايەش ئەو كەسى مووى زەرد نەب و چارى شىن ئەبە باشقە بۆ. كەمتر لە خۆيان دەبىن و تەسكەى كۆرەيان هەبە لە هەر مۆزۆكە كە لە دەروەى سۆرەكانى ئىروپاوه هاتىت هاوكارىكى چاك نىن تا نوووپەى خۆگونجاندن خەزىر روويات. رەنگە پۆكەى نۆسكى هەولتري ئىنووشووى ئەم دەمەكە ماوەپەك پىش ئىستا و ئازىبوو بووتە قوربانىيەى جيازيانكردنى ئەزادى ئەو باشتەر بوونەكانى كە شەوى بىركردەووى خەلك تا چ ئاستىكى ترسانا و هەندىجار پىكەننىباوش ژۆبىشوو: ئەو نۆسە كە قزى زەردە و چارى شىن ژۆر كەس وادەزان نوووپىيە، ژۆزىكان دوو پۆلەسى هۆلەندا بە قزى خۆزىلخۆرەپەو رابەردىن. كاتىك ئەو نۆسە ئازىوئى هاوكارى پۆلەسەكان بگات، ئەوان كەمىك بە نوووى لەگەلى ئەمۆلەپەو. نووش هەچى بۆ نامىننەو ئەو نەپت كە بلىت: "چونكە قەز رەشم راب لىدەكە؟"